

CALL FOR PAPERS

Paměť města – významné momenty z dějin měst ve světle pramenů písemných a obrazových

23. listopadu 2017, Katedra historie FF UP Olomouc

Sídelní a hospodářská jednotka, právní instituce, organizační prvek výkonu a správy moci, kulturní a sociální prostor. Tím vším lze definovat **fenomén, nazývaný město**. Avšak schází to, co uvedeným charakteristikám umožňuje sjednotit se do životného celku. Ve shodě s přístupem sociálního konstruktivismu jsme toho názoru, že **město je také (a především) symbolickým prostorem utvářejícím kolektivní vědomí městské pospolitosti** směrem dovnitř i ke světu mimo toto společenství. Současná sociální věda nazývá pojivo, prostřednictvím kterého se městské společenství konstituuje a udržuje, **kolektivní paměti**. Teorie kolektivní paměti a jejího výzkumu sahá do první poloviny 20. století ke komparativnímu zkoumání vizuálních obrazů a symbolických interakcí Aby Warburga na straně jedné a k tradici durkheimovské **sociologie kolektivního vědomí** (Maurice Halbwachs) na straně druhé. Po letech, kdy byla téměř zapomenuta, se od 80. let intenzivně rozvíjí především díky inspirativním konceptům **míst paměti** Pierra Nory a kulturní paměti Jana a Alleidy Assmannových. Assmann rozlišil **dva typy kolektivní paměti – komunikativní a kulturní**. Zatímco komunikativní paměť se utváří z osobní komunikace žijících a její trvání se po třech po sobě jdoucích generacích vytrácí (např. paměť rodinná), umožňuje kulturní paměť, zachycená v kulturních artefaktech různého druhu a rituálně opakovaných „performancích“ překlenout celé věky a navázat niterný vztah společenství také s lidmi dávno zemřelými. Právě koncept kulturní paměti umožňuje zabývat se pamětí města.

Pro chystané **jednodenní kolokvium** v menším, ale tvůrčím kolektivu účastníků uvítáme příspěvky koncipované jako **případové studie**, na jejichž základě budou moci být vyvozovány **obecnější závěry o mechanismech fungování městské paměti napříč dějinami**. Věříme, že zájem o porozumění tomuto stále badatelsky nevyčerpanému fenoménu vyvolá širokou diskuzi zúčastněných nad analýzou těchto „sond“. Časový záběr proto nijak neomezujeme a vítáme příspěvky **od středověku až po 20. století**.

Při volbě tématu případové studie je možné využít následující typologické schéma, v němž jsme se snažili postihnout základní situace vzniku „míst paměti“:

1. **Mýtus založení** – akcent vědomí kontinuity, starobylosti města (např. legendy o vzniku města, městském znaku, jménu atd.)
2. **Mýtus druhého (nového) zrodu** – akcent diskontinuity/změny v dějinách města (reprezentuje nábožensky, národnostně, politicky, ekonomicky motivovanou transformaci poměrů ve městě, ve 20. století např. „revoluční tradice“ města)
3. **Mýtus záchrany** – potenciálně i reálně katastrofické události, před nimiž bylo město uchráněno, případně byly jejich důsledky zmírněny (neúspěšné obléhání cizími vojsky, osvobození města, odvrácení/ukončení morové rány atp.)
4. **Mýtus o genui loci** – město jako rodiště významné osobnosti

Zajímají nás tedy **události, které v městské paměti fungují jako uzlové body**, a to vždy ve vztahu k širším kulturním a ideovým rámcům, fixované písemně, či vizuálně. V hledáčku našeho zájmu jsou rovněž **formy vizualizace těchto momentů** s ohledem na pravidla symbolické komunikace v té které době a městské společnosti. Může se přitom jednat buď o konkrétní umělecké vyobrazení (artefakt), ať už existující, či pouze doložený, nebo zpracování události do podoby performance (např. procesí, průvody). Obecně se tedy zaměříme rovněž na **komemorativní strategie**, které městské komunity zvolily jako nejvhodnější pro (pravidelné) "oživení" dané události (osobnosti/fenoménu) v městské paměti.

Přestože půjde účastníkům workshopu primárně o kolektivní paměť městského společenství, jejímiž snad nejvýraznějšími projevy byly pravidelné festivity, nelze zapomenout na to, že kromě ní se utvářejí také **individuální vzpomínky jednotlivých obyvatel města**. V některých případech bývají fixovány písemně (např. paměti významných členů komunity) a získávají tak poněkud ambivalentní vztah k utváření kolektivní paměti. **Vztah mezi „kolektivní“ a „individuální“ pamětí** je jistě natolik složitý, že se nedá zobecňovat, je nicméně možné doložit řadu případů, kdy jsou interpretace minulosti z pera jednotlivců včleňovány do oficiálního proudu *memoriae*, a přecházejí tak do společného vlastnictví komunity. Pokud by se někdo z referujících chtěl zaměřit i na tento fenomén vplývání individuálního do kolektivního, bude jeho příspěvek rovněž vítaným obohacením workshopu.

V případě zájmu o účast prosím zašlete anotaci (v délce 100 až 200 slov) na adresu michaela.malanikova@upol.cz do **30. dubna 2017**. Délka příspěvku by neměla přesáhnout 25 minut.

Na vaše abstrakty a případnou účast se těší organizátoři

Michaela Antonín Malaníková
Katedra historie FF UP
michaela.malanikova@upol.cz

Jiří Němec
Katedra historie FF MU
jirinemec@phil.muni.cz